

Jos Douma, Genade ervaren | Preek 6

*Deze preek hoort bij een serie van zes preken die gebaseerd zijn op het boek:
Genade ervaren. Het verlossende werk van Jezus in je leven.*

Zie voor meer informatie: www.josdouma.nl/genadeervaren (waar je ook een handreiking voor de liturgie vindt als je deze preek wilt lezen in een kerkdienst).

WIJ ONTVANGEN ZELFS GENADE OP GENADE **Over de overvloed van genade**

*Immers uit zijn volheid hebben wij allen ontvangen
zelfs genade op genade.*
Johannes 1:16

*Prijs de HEER, mijn ziel,
prijs, mijn hart, zijn heilige naam.
Prijs de HEER, mijn ziel,
vergeet niet één van zijn weldaden.*

*Hij vergeeft u alle schuld,
hij geneest al uw kwalen,
hij redt uw leven van het graf,
hij kroont u met trouw en liefde,
hij overlaadt u met schoonheid en geluk,
uw jeugd vernieuwt zich als een adelaar.*
Psalm 103:1-5

In een tijd waarin er weer veel aandacht is voor religie en zingeving is het belangrijk dat de gemeente van Christus zich bewust wordt van de grote rijkdom aan genade die ze ontvangen heeft! In de eerste preek in deze serie gaf ik een citaat weer van een godsdienstsocioloog: 'Kerken moeten zich weer zelfbewuster opstellen op de markt van religie en spiritualiteit en zich helder en eenduidig concentreren op de kern van hun identiteit, dat is: op genade.' Nu weet ik wel dat religie niet meteen hetzelfde is als geloven in Jezus Christus als de Verlosser en Heer van je leven. Religie valt ook niet samen met genade ervaren. Maar ik geloof dat iedereen die op zoek is naar meer religie in zijn of haar leven een kans moet krijgen om te ontdekken dat de genade van Jezus Christus hét meest mooie antwoord is op alle onvervulde verlangens die er leven in mensenharten. Daarom wil ik in deze laatste preek nog een keer met je proeven hoe overweldigend groot de genade is. Ik doe dat ook in de hoop dat er daardoor een verlangen in je gaat groeien waardoor je deze genade niet alleen zelf wilt ervaren maar ook aan anderen wilt uitdelen.

Want dat is wat we als gemeente van Jezus Christus mogen doen in onze directe omgeving: genade uitdelen. Genade uitdelen is: de ander zonder vooroordeel benaderen, de ander die gewond is door het leven genezing gunnen en aanreiken, de ander een helpende hand bieden zonder er iets voor terug te verwachten, de ander laten proeven van de vrijheid

die Jezus creëert als je in zijn nabijheid leeft. Genade uitdelen is: aanwezig zijn voor de ander met de liefde van Christus in je hart. En weet je: de kerk is de enige gemeenschap in deze wereld waar alles draait om genade!

Dat klinkt je misschien als een nogal groot verhaal in de oren. En dat is het ook wel! Want God is met een machtig plan bezig: in Jezus is hij het koninkrijk in deze wereld aan het brengen. En waar mensen Jezus zien in zijn eindeloze en onovertroffen genade en grootheid, daar gebeuren grote dingen in kleine mensenlevens. Er is, als je kijkt met de ogen van je geloof, een machtige beweging gaande van God uit. En in die beweging mogen wij ons laten meenemen. Ieder op onze eigen plek en op onze eigen manier. En het mooie is nu dat we dat grote verhaal over de genade en de glorie van Jezus mogen leren verbinden met kleine verhalen van genade. Want elk klein verhaal van genade is een teken van het grote verhaal van Gods koninkrijk dat zich baan breekt in deze wereld.

Een paar voorbeelden van kleine verhalen, zo uit de Bijbel, maar ook zo herkenbaar, want we ontmoeten in de Bijbel mensen zoals jij en ik zijn. We ontmoeten David die, puttend uit eigen ervaring, deze woorden spreekt:

Het offer voor God is een gebroken geest; een gebroken en verbrijzeld hart zult u, God, niet verachten.

Psalm 51:19

We ontmoeten Paulus die ook uit eigen ervaring put en in alle kwetsbaarheid vertelt:

Ik laat mij veel liever voorstaan op mijn zwakheid, zodat de kracht van Christus in mij zichtbaar wordt. Want in mijn zwakheid ben ik sterk.

2 Korintiërs 12:9-10

En de Psalmen, vooral de Psalmen, vertellen van die kleine genade-verhalen die stuk voor stuk verwijzen naar het grote verhaal van de glorie en de genade van Christus:

Toen beled ik u mijn zonde, ik dekte mijn schuld niet toe, ik zei: 'Ik beken de Heer mijn ontrouw' - en u vergaf mij mijn zonde, mijn schuld.

Psalm 32:5

Gods vergévende genade!

Hij geneest wie gebroken zijn en verzorgt hun diepe wonden.

Psalm 147:3

Gods genézende genade!

Ze schreeuwden in hun angst tot de Heer: hij heeft hen gered uit vele gevaren en brak hun boeien aan stukken.

Psalm 107:13-14

Gods bevrijdende genade!

Elk kleine verhaal van genade is een teken van het grote verhaal van Gods koninkrijk en de heerlijkheid van Christus. Dat grote verhaal van die machtige beweging van God uit naar de wereld toe. Wil jij deel uitmaken van die beweging? Wil jij je laten meenemen door zijn

Geest? Zie je dat dit de beweging is waarin God van jou en van mij bewogen mensen wil maken, mensen die uitreiken naar de ander?

En dan zijn we bij wat de kernvraag is voor deze laatste preek: hoe overvloedig is die genade nu eigenlijk? Valt er wel wat uit te delen? Of is het allemaal maar minimaal, een klein begin, nauwelijks genoeg voor onszelf, en moeten we al blij zijn als we zelf een klein beetje leren leven van genade?

Dit is het evangelie: er is genoeg voor de hele wereld! Er is een overvloed aan genade! God is niet zuinig! Hij deelt niet mondjesmaat uit. Hij is een God van overvloedige genade! En hoe meer we de genade ontvangen vanuit Gods eindeloze goedheid en hoe meer we deze genade met elkaar delen in de liefdevolle gemeenschap met Christus in het midden, hoe meer we ernaar gaan verlangen die genade uit te delen aan mensen die Christus nog niet kennen. Dat is de missionaire kracht van de overstelpende genade van God!

Overstelpende genade

Uit zijn overvloed zijn wij allen met goedheid overstelpt.

Johannes 1:16

Immers uit zijn volheid hebben wij allen ontvangen zelfs genade op genade.

Johannes 1:16 (vertaling 1951)

Overvloed! Overstelpt worden! Genade op genade! Het staat voor de overweldigende volheid van Gods goedheid. Johannes, de leerling die het meest intiem met Jezus omging en zo misschien wel het krachtigst van alle twaalf leerlingen de genade heeft gevoeld en ervaren, schrijft in het eerste hoofdstuk van zijn evangelie over het Woord dat in de wereld is gekomen, over het Woord dat mens werd:

Het Woord is mens geworden en heeft bij ons gewoond, vol van goedheid en waarheid, en wij hebben zijn grootheid gezien, de grootheid van de enige Zoon van de Vader.

Johannes 1:14

Daar stuiten we op dat paradoxale van het evangelie van Jezus: dat het menselijke zo goddelijk is, dat het intieme zo verheven is, dat het zwakke zo krachtig is, dat het kleine zo groot is. In Jezus komt dat samen: de grootheid van God wordt zichtbaar in de kleinheid van de mens Jezus. En Johannes is niet zuinig met zijn woorden: grootheid, vol van goedheid, vol van waarheid.

‘Wij allen,’ zegt hij, ‘wij alleen ontvangen zelfs genade op genade.’ Hij bedoelt niet alleen zichzelf en de andere leerlingen van Jezus, maar alle christenen die meelesen in zijn evangelie. Want voor hen schrijft hij het allemaal op. Voor elke christen geldt dit: ‘Immers uit zijn volheid hebben wij *allen* ontvangen.’ En ook: we *hebben* ontvangen. Er staat niet dat we het zullen ontvangen of dat we het hopen te ontvangen, later, eens, ooit. Nee, we *hebben* het ontvangen, het *is* er, want Jezus *is* er. En als we met hem verbonden zijn door geloof, dan *hebben* we volop genade ontvangen.

Ik kan me voorstellen dat die volheid en die overvloed misschien wat abstracte begrippen voor je zijn. Maar ze verwijzen dus terug naar vers 14 waar gezegd wordt: ‘Het Woord is mens geworden en heeft bij ons gewoond, *vól* van goedheid en waarheid.’ Het gaat dus niet om een beetje goedheid en een beetje waarheid en een beetje genade, maar over *vól*heid, over *ó*vervloed. Het is niet een dun straaltje kraanwater waar je een klein koffiekopje bij moet houden om het op te vangen, maar het is een machtige waterval waardoor je overspoeld wordt!

Nu doet er zich in dit Bijbelvers wel een kleine moeite voor. Voor de uitdrukking ‘genade op genade’ staat eigenlijk ‘genade voor genade’, of ‘genade in plaats van genade’. Dat zou ook kunnen betekenen dat de ene genade nu, met de komst van Jezus, plaats maakt voor een andere genade. Het volgende vers ligt ook een beetje in die lijn:

De wet is door Mozes gegeven, maar goedheid en waarheid zijn met Jezus Christus gekomen.
Johannes 1:17

Als je dat iets vrijer weergeeft, zou je het ook zo kunnen formuleren: de ene vorm van genade, namelijk die van de geschreven wet (want ook de wet van God onder het oude verbond was een vorm van genade), maakt nu plaats voor een andere vorm van genade, namelijk die van een levende persoon, Jezus, vol genade en waarheid. Dat is mooi, en het is ook waar: God was ook al in het Oude Testament een door en door genadige God. Hij deelt overvloedige genade uit, heel het Oude Testament door.

Psalm 103

Je ziet het ook al heel mooi in Psalm 103. Naast Psalm 51, Psalm 32, Psalm 147 en Psalm 107 - ze hebben allemaal een plek gehad in de vorige preken - wil ik nu ook Psalm 103 nog aanreiken als Psalm van genade. Sterker nog: als je de verzen 3 en 4 van deze Psalm nog een leest, dan zie je de drieslag terug :

Hij vergeeft u alle schuld: *vergeving voor zondige mensen.*
Hij geneest al uw kwalen: *genezing voor gewonde mensen.*
Hij redt uw leven van het graf: *bevrijding voor gebonden mensen.*

En dat is allemaal gebaseerd op zijn liefdevolle genade:

Liefdevol en genadig is de Heer!
Psalm 103:8

Als je heel de Psalm op je in laat werken, dan kom je steeds weer de overvloed, de volheid tegen. Lees maar mee:

- álle schuld vergeven (vers 3)
- ál uw kwalen genezen (vers 3)
- hij overláádt u met schoonheid en geluk (vers 5)
- zijn gróótse daden (vers 6)
- zoals de hóge hemel (vers 11)
- Zo vér het oosten is van het westen (vers 13)
- trouw van eeúwigheid tot eeúwigheid (vers 17)
- als koning heerst hij over álles (vers 19)

En dan eindigt de Psalm met een machtig slotakkoord van overvloed:

Prijs de Heer, al zijn schepselen,
prijs hem, overal in zijn rijk.
Prijs de Heer, mijn ziel!
Psalm 103:22

Ik schreef net dat de uitdrukking ‘genade voor genade’ ook begrepen kan worden als ‘de ene genade voor de andere genade’. Een soort vervanging dus: wel anders maar niet per se meer.

Maar dan zijn we wel die volheid kwijtgeraakt, die speciaal bij Jezus hoort: alsof de genade van Jezus niet ook écht veel voller en overvloediger zou zijn dan de genade van de wet. Daarom is deze vertaling ook zo mooie en zo treffend: ‘Uit zijn overvloed zijn wij alleen met goedheid overstelpt.’ Zeker, de genade van het Oude Testament was al groot. maar de genade van het Nieuwe Testament is groter, overvloediger, voller, overweldigender. Zilver is nu eenmaal geen goud.

Daarbij komt nog dat Johannes 1:16 ook niet maar een eenzame tekst is, een zwerfsteen in het Nieuwe Testament dat verder wat gematigder zou zijn, ook vanwege de blijvende gebrokenheid van het bestaan met het erbij horende onvermogen om genade te ervaren. Dat onvermogen, dat we zelf ook vaak voelen, kan ons gemakkelijk verleiden om de genade dan maar kleiner te maken dan de genade werkelijk is. Maar aan die verleiding mogen we niet toegeven, omdat we dan onze ervaring belangrijker maken dan Gods openbaring. Volheid en rijkdom en overvloed horen zo wezenlijk bij de genade, dat je dat steeds weer onder woorden ziet gebracht in het Nieuwe Testament. Ik geef ten slotte een paar voorbeelden en nodig je uit om deze Bijbelwoorden op je in te laten werken en de Geest te vragen ze vrucht te laten dragen voor je geloof en je leven:

Ik ben gekomen om hun het leven te geven in al zijn volheid.
Johannes 10:10

In hem zijn wij door zijn bloed verlost en zijn onze zonden vergeven, dankzij de rijke genade die God ons in overvloed heeft geschonken.
Efeziërs 1:7-8

Zo zal hij, in de eeuwen die komen, laten zien hoe overweldigend rijk zijn genade is, hoe goed hij voor ons is door Christus Jezus.
Efeziërs 2:7

Mij, de allerminste van alle heiligen, is de genade geschonken om de heidenen de ondoorgrondelijke rijkdom van Christus te verkondigen.
Efeziërs 3:8

Door de overtreding van één mens moesten alle mensen sterven, maar de genade die God aan alle mensen schenkt door die ene mens, Jezus Christus, is veel overvloediger.
Romeinen 5:15

Onze Heer heeft mij zijn genade in overvloed geschonken, evenals het geloof en de liefde die we in Christus Jezus bezitten.
1 Timoteüs 1:14

Genade zij u en vrede, in overvloed, door de kennis van God en van Jezus, onze Heer.
2 Petrus 1:2

Wat een overvloed!
Wat een volheid!
Wat een overweldigende rijkdom!
Genade op genade op genade op genade...

Gebed | Vader in de hemel, ik ben u intens dankbaar dat ik u mag leren kennen als een genadige God. U vergeeft alle schuld. U geneest alle kwalen. U redt mijn leven van het graf. U kroont mij met trouw en liefde. U overlaadt mij met schoonheid en geluk! Zo'n God bent u! Leer mij om de overvloedige genade in Jezus te ontvangen en om die te delen in de gemeente, in kwetsbaarheid en liefdevolle aanvaarding. En geeft u door uw Geest dat zo het verlangen vorm krijgt om uw overvloedige genade ook uit te delen aan wie u nog niet kennen. Heer God, neem me mee in uw machtige beweging waarin uw koninkrijk van genade zichtbaar wordt en de glorie van Jezus Christus. Amen.